

Udhëzues i sigurisë për profesionistët e mediave gjatë raportimit nga trazirat dhe protestat

Organization for Security and Co-operation in Europe
Mission in Kosovo

Misioni i OSBE-së në Kosovë e ka mbështetur zhvillimin e medias, liritë e medias dhe ndërtimin e kapaciteteve për gazetarët e Kosovës që nga viti 1999. Në përpjekjet e tij të vazhdueshme për t'i mbështetur gazetarët në realizimin e të drejtave të tyre dhe në bashkëpunim të ngushtë me asociacionet e gazetarëve dhe institucionet e mediave, Misioni i OSBE-së ka vendosur që ta përpiloj një udhëzues i cili do t'iu ofrojë profesionistëve të mediave në Kosovë informata themelore lidhur me veprimet që duhet t'i ndërmarrin për t'iu shmangur lëndimit kurdo që të raportojnë drejtpërdrejt nga situatat e dhunës dhe trazirat.

Mbrojtja e vetës suaj dhe shmangia e lëndimit

Mos i nënvlerësoni rreziqet!

Kuptojeni që raportimi në kushte të rrezikshme mund të shpie në lëndim, e ndoshta edhe vdekje. Andaj, nëse gjendeni në aso situatë, duhet të jeni në gjendje që ta mbronni vetën dhe të shmangni lëndimet e çfarëdo lloji. Në kushte ideale duhet të keni me vete pajisje mbrojtëse që mund t'i përdorni.

Mos i vendosni pajisjet mbrojtëse në fillim të protestës. Kjo mund t'i hidhëroj protestuesit, të cilët shpesh e konsiderojnë vetën e tyre si paqësor dhe i akuzojnë gazetarët për parashikim të dhunës.

- Pajisjet mbrojtëse mund të përfshijnë helmetat, syzet mbrojtëse, gaz-maskat, dorëzat, shallet dhe kapuçat.
- Veshja e një bluze apo rrobe tjetër me një kapuç të mirë mund të jetë e dobishme kur ta mbulonit një storje në të cilën ekziston rreziku i lëndimit nga policia apo protestuesit.
- Antiacidi i lëngshëm dhe uji (ALU) mund të ndihmojnë në neutralizimin e iritimit nga gazi lotsjellës dhe spreji iritues. Përdoreni për t'i larë sytë. Nëse nuk keni ALU, lajini sytë me ujë apo tretje fiziologjike.

- Nëse nuk keni ALU, një fashë e ulur në uthull apo ujë që mbahet fort përmbi hundë dhe gojë mund të ndihmoj në neutralizimin e efektit të gazit lotsjellës. Opsion tjetër është që të mbani qepë me vete. Në rast se gjendeni në gaz, qajeni atë përgjysmë nuhateni, dhe afrojeni afër syve....kjo e largon në masë të madhe irrimin nga sytë tuaj dhe zgavra hundore.
- Nëse jeni në situatë që përshkallëzon dhe del nga kontrolli, gazetatat e futura nën rrobat tuaja mund të ofrojnë mbrojtje deri diku nga shufrat metalike dhe të gomës që mund të përdoren nga policia për kontrollim të turmës.
- Mbani mend, pesha e pajisjeve mund të shtohet dhe t'iu ngadalësoj.
- Mbathni këpucë apo çizme të përshtatshme me të cilat mund të vraponi.
- Qëndroni të ushqyer dhe të hidratuar. Paketoni disa ushqime energjike (apo të ngjashme) dhe një kontejner të vogël me ujë.

Mos harroni ta vendosni mbishkrimin “**PRESS**” në jelekët dhe xhaketat tuaja, dhe mbani kartelën identifikuese të gazetarit me vete gjatë gjithë kohës. Kjo do t'i ndihmoj policëve që t'ju dallojnë nga protestuesit.

- Barteni një pajisje kompakte të ndihmës së parë dhe mësoni si ta përdorni atë.
- Nëse merrni medikamente, bartni sasi të mjaftueshme për tri ditë.

Mbajtja e shënimeve, bërja e fotove, postimi në tuitër, transmetimi i drejtpërdrejtë etj. nganjëherë mund të krijojnë vizion në formë tuneli ku e humbni idenë e asaj që ju rrethon. Përpiquni, sa më mirë që mundeni, ta baraspeshoni raportimin me mbajtjen e syve dhe veshëve të hapur për gjithçka që ndodh rreth jush dhe me ju duke e mbajtur para sysh sigurinë tuaj.

Nëse është e mundshme shkoni në ngjarje me një partner apo koleg i cili/e cila mund t'jua ruaj shpinën. Në çdo situatë, bëni përpjekje për të identifikuar së paku dy rrugë të largimit në një vend të sigurt. Planifikoni paraprakisht nëse mundeni. Nëse ndjeheni që siguria e juaj është kërcënuar, largojuni nga ai vend.

Çka të bëni nëse sulmoheni fizikisht?

Pjesa më e rëndësishme e trupit tuaj që duhet mbrojtur është koka. Nëse gjendeni në situatë ku ekziston rreziku i sigurisë tuaj fizike dhe nuk mund të ikni, mos u shtrini në tokë ku fytyra dhe koka e juaj janë të pambrojtura, mirëpo mblidhuni si top dhe mbulojeni kokën. Nëse nuk keni kapuç, tërhiqeni xhakëtën dhe vendoseni përmbi kokë.

Çka të bëni nëse jeni të lënduar?

- Përpiquni që të qëndroni të qetë.
- Nëse lëndimi i juaj është i rëndë, thirrreni ndihmën apo kërkoni që dikush ta thërras ndihmën për ju.
- Mjekët ambulator janë të pranishëm shpesh në këso lloj ngjarjesh. Përpiquni për shembull që të thirrni **“Thirreni mjekun!”**

- Bërtitni **“Kamera!”** nëse dëshironi që tjerët ta dokumentojnë situatën tuaj (gjë që ka gjasa të ndodhë edhe ashtu).
- Përdoreni pajisjen tuaj të ndihmës së parë, nëse e keni.
- Kërkoni kujdes mjekësor profesional sa më shpejtë që është e mundshme.

Shmangia e arrestimit

Keni kujdes nga vizioni në formë tuneli (shihni më lartë tek “Shmangia e lëndimit”). Tregoni policisë që jeni gazetar. Tregojuni kartelat identifikuese, nëse i keni.

Kartela e gazetarit e çfarëdo lloji mund të jetë e dobishme, por, nuk është garanci e imunitetit ndaj arrestimit apo lëndimit.

Çka të bëni nëse arrestoheni?

- Thirreni avokatin e Asociacionit të Gazetarëve të Kosovës në

044-219-727

- Thirrni në linjën ndihmëse të Asociacionit të Gazetarëve të Kosovës në

0800-11-333

- Në kushte ideale këta numra do t'i keni të memorizuar. Nëse jo, sigurohuni që ato t'i shkruani qartë në parakrahun tuaj.

Çka të bëni pas incidentit?

Dokumentoni gjithçka që ju ka ndodhur. Kjo mund të përfshij, shkrime, foto audio dhe video.

Nëse mendoni që dikush ua ka shkelur të drejtat, kontaktojeni avokatin e Asociacionit të Gazetarëve të Kosovës për këshilla në lidhje me përpilimin e padisë apo ankesës formale.

Ky udhëzues është hartuar nga udhëzimet dhe instruksionet e publikuara nga Reporterët pa Kufij, Federata Ndërkombëtare e Gazetarëve, Federata Evropiane e Gazetarëve dhe Zyra e Përfaqësuesit të OSBE-së për Lirinë e Mediave. Për më shumë informata të detajuara mund t'i konsultoni faqet në vijim:

https://rsf.org/sites/default/files/guide_journaliste_rsf_2015_en_0.pdf

<https://www.nuj.org.uk/documents/ifj-safety-guidelines>

<https://www.osce.org/fom/85777>

